

Л.М. Васільєва, д.держ.упр., професор
(Дніпровський державний аграрно-економічний університет)

ОЦІНКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ОБМІНУ ТА ОБЛІКОВОГО ВІДОБРАЖЕННЯ ОБ'ЄКТІВ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Оцінка облікових об'єктів є важливою умовою формування достовірної інформації в бухгалтерському обліку, а знання її основ дозволяє користувачам звітності розуміти сутність облікових даних та сприяє прийняттю грамотних управлінських рішень.

Оцінка бере участь у формуванні облікової інформації на всіх етапах облікового процесу, від первинного документу до моменту складання бухгалтерської звітності. Кожен об'єкт бухгалтерського обліку має специфічні особливості, і відповідно, кожен об'єкт бухгалтерського обліку одночасно виступає і об'єктом оцінки.

Правильна, достовірна оцінка господарських засобів має велике значення для об'єктивної характеристики ресурсів підприємства, чіткого визначення фінансових результатів, від її правильності залежить адекватність і надійність даних, які надаються бухгалтерським обліком.

Основні вимоги, що висуваються до бухгалтерського обліку – реальність, точність, простота, своєчасність, співставність облікових даних передбачають правильну оцінку активів і зобов'язань.

Точність даних бухгалтерського обліку залежать від правильності оцінки господарських засобів. Реальність оцінки забезпечує точність грошових показників, відображення в них дійсної величини об'єктів обліку. Суб'єкти господарювання зобов'язані забезпечити достовірну оцінку своїх активів і пасивів у відповідності до ринкової кон'юнктури, що склалася на час складання бухгалтерської звітності.

За допомогою оцінки натуральні характеристики перетворюють на

вартісні. Вартісне оцінювання господарських фактів – явищ і процесів є передумовою їх запису у системі бухгалтерських доказів – документів, реєстрів (рахунків) та звітності [2].

Оцінка є способом грошового вимірювання об'єктів бухгалтерського обліку, сутність якого полягає в перерахунку натуральних та трудових характеристик об'єктів обліку у вартісні відповідно до встановлених пропорцій представляє собою один з елементів методу бухгалтерського обліку. Тільки після оцінки господарський факт стає об'єктом бухгалтерського обліку.

Оцінка в бухгалтерському обліку необхідна у процесі господарської діяльності: при надходженні й вибутті активів; при виникненні прав і зобов'язань; при здійсненні таких операцій, як купівля-продаж, оренда майна, застава, страхування, інвестування, переоцінка активів, при створенні, об'єднанні, ліквідації підприємства; при виконанні права успадкування, виконанні судового рішення тощо. Цією обставиною пояснюється існування різноманітних грошових оцінок: економічних, юридичних, статистичних, страхових тощо.

Елементами оцінки (вимірювання) є:

- 1) об'єкт або подія;
- 2) властивості (якість, ознака, характеристика), які підлягають кількісній оцінці;
- 3) шкала вимірювання, або сукупність одиниць, в яких можна виразити властивість. Кожен об'єкт володіє декількома властивостями, які можна виміряти. Вибір властивості визначається метою проведеної оцінки [1].

Оцінка повинна бути такою, щоб не збільшувати активи і не зменшувати зобов'язання (згідно з принципом обачності), так як це призводить до невиправданого збільшення капіталу на підставі балансового рівняння: $\text{Капітал} = \text{Активи} - \text{Зобов'язання}$.

Виділимо ключові аспекти при визначенні поняття «оцінка»:

- 1) оцінка – це один з елементів методу бухгалтерського обліку;
- 2) оцінка є способом вираження об'єктів бухгалтерського обліку в узагальнюючому грошовому вимірнику;
- 3) оцінка пов'язана з об'єктами бухгалтерського обліку та елементами бухгалтерської звітності (активами, зобов'язаннями, капіталом, доходами, витратами тощо);
- 4) від правильної оцінки залежить достовірність бухгалтерської звітності.

Отже, грамотна оцінка для бухгалтерського обліку дозволяє отримати загальні показники всіх наявних на підприємстві активів, а також тих джерел, за рахунок чого вони утворилися. Відзначимо, що оцінка для бухгалтерського обліку, наприклад, оцінка для списання майна, або оцінка при зарахуванні на баланс проводиться згідно з чинним законодавством за відповідно розробленими методиками.

Список використаних джерел

1. Бондар А.О. Оцінка як елемент методу бухгалтерського обліку / А.О. Бондар, М.С. Федорець / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=38965>.
2. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. / В.В. Сопко. – К.: КНЕУ, 2002. – 578 с.